

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Людмила Павлова Векова

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“

по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки“

професионално направление 3.4. Социални дейности

научна специалност „Организация и управление на социалните дейности

катедра „Медико-социални науки“

Факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“

ЮЗУ „Неофит Рилски “

Тема: „ПРОЕКЦИИ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ И ПОЛИТИКИ

ЗА ЗАЩИТА НА ЖЕРТВИТЕ В РЕПУБЛИКА КОСОВО“

Автор: АДИЛЕ ШАЧИРИ

Научен ръководител: доц. д-р МАЯ ЧОЛАКОВА

I. Обща характеристика на дисертационния труд

Адиле Шачири е докторант в самостоятелна форма на обучение към катедра „Медико-социални науки“ на факултет „Обществено здраве, здравни грижи и спорт“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Автобиографичната справка на докторанта свидетелства за образование, професионална и експертна подготовка и практически опит, съответстващи на тематиката на научното изследване и дисертационната тема.

Дисертационният труд **„Проекции на домашното насилие и политики за защита на жертвите в Република Косово“** е в обем от 158 страници, структуриран във въведение, три глави, основни изводи, препоръки, приноси, библиография и две приложения. В основния текст са включени 20 фигури и 6 таблици. Библиографията съдържа 140 източника.

Дисертационният труд представлява сериозно изследване на актуална проблематика, свързана с домашното насилие върху жени и деца като проблем с дълбоки културни корени в Република Косово и на комплекса социални проблеми, свързани с него. Трудът е с подчертано теоретико-аналитичен и практико-приложен характер. Докторантката компетентно съчетава теоретичния анализ с експерименталното изследване. Организацията и етапите на научно-изследователската работа отговарят на изискванията за такъв вид изследване. Езикът и стилът при интерпретиране на научните източници и на представяне на тезите и понятията е ясен и точен.

Теоретичното изследване акцентира върху проучването на домашно насилие в различните му измерения и институционални рамки на международно и на местно ниво, на изясняването на произхода и факторите, определящи домашното насилие в Република Косово, включително ролята на бедността, социалното изключване и неравенството между половете и тяхната взаимовръзка. Специално внимание е отделено на правните, стратегическите и институционалните рамки за борба с това явление, на действащите системи за защита и социалните услуги. Емпиричното изследване е ориентирано към проучване на въздействието на политиките и институциите, включени в системата за защита за ограничаване и за намаляване на случаите на домашно насилие.

Резултатите от теоретичното и от емпиричното изследване определят възможността да бъде осъществен обективен анализ на състоянието, организацията, проблемите и предизвикателствата на домашното насилие и на тази база да бъдат формулирани адекватни препоръки по отношение на политиките за ефективна защита на жертвите от различните форми, под които се осъществява.

Темата на дисертационния труд „Проекции на домашното насилие и политики за защита на жертвите в Република Косово“ е изключително актуална във връзка с необходимостта за ограничаване на всякакви прояви на незачитане на човешкото достойнство и нарушаване на човешки права и за изграждане на ефективна система за защита и подкрепа. Актуалността на тематиката намира

място и израз в целта и конкретните задачи, поставени и разработени в дисертацията.

Формулираната цел на дисертационния труд - да се изследват проекциите на домашното насилие в косовското общество и въздействието на социалните политики върху намаляването на броя на жертвите на домашно насилие е изходна позиция за формулиране на съществени изводи. Поставените задачи са изяснени чрез използването на подходящи изследователски методи.

Докторантката демонстрира много добро познаване на разглежданата проблематика.

В първа глава на дисертацията, където преобладават теоретичните аспекти, докторантката формулира изчерпателни дефиниции на домашното насилие, основани на посочване на различни трактовки от изследователи, на международни регламенти и национална правна регламентация, на обширни изследвания, които включват национален, регионален и глобален контекст. Посочени са институционалните механизми и действащата социална институционална рамка. Изяснени са мащабите на разпространението на домашното насилие в международен и национален план, анализирани са основните фактори, определящи неговото проявление в рамките на Република Косово, посочени са ефектите от домашното насилие върху поведението на жертвите, жените и децата.

Дизайнът на емпиричното изследване, избраната методика на изследване, представени във втора глава, позволяват постигане на поставената цел и адекватен отговор на задачите, формулирани в дисертационния труд.

Интерпретирането и анализа на резултатите от теоретичния обзор и проведеното емпирично изследване, направени в трета глава, също отразяват задълбочени познания по отношение на феномена домашно насилие, на факторите с глобален и национален характер, на законовите и институционални възможности за неговото ограничаване.

Определен интерес относно формулиране на съществени изводи и препоръки за ограничаване на домашното насилие, представляват резултатите от анализа на този феномен от гледната точка на професионалистите в областта на

социалните услуги в Косово и на проведени интервюта със специалисти от тази сфера. Те дават възможност да бъдат дефинирани важни предизвикателства и ефективни форми за социална защита и социални услуги, ориентирани към жертвите на насилие.

Материалът, върху който се градят резултатите, изводите, оценките и приносите на дисертационния труд не будят съмнение в тяхната автентичност и достоверност като следствие от добросъвестния изследователски труд на авторката. Поставените в увода изследователски цел и задачи са постигнати.

Научната самооценка за приносите отразява адекватно постиженията на докторантката и съм съгласна с изведените от авторката научни приноси.

Дисертационният труд представя докторантката Адиле Шачири като автор, който може да организира и провежда самостоятелно научно изследване (което е една от целите на всяка докторантура) и с добри умения за академично писане.

II. Научни приноси и оценка на дисертационния труд

Потвърждавайки заявените приноси така, както са структурирани и описани от докторант Адиле Шачири в дисертационната документация, те могат да бъдат обобщени в следните посоки:

1. Анализирано е състоянието на домашното насилие в Косово на базата на теоретичен обзор и определяне на мащабите на процеса.

2. Разгледани са многостранните аспекти на домашното насилие на културно, политическо, институционално и професионално равнище и тяхната специфика в Република Косово.

3. Проучени са основните фактори, определящи проявите на домашното насилие в Република Косово чрез изследване на динамиката на властта в семейството и йерархията на половете.

4. Обоснована е необходимостта от активно управление на случаи на домашно насилие, като е изтъкната определящата роля на ключовите специалисти в областта на социалната закрила.

5. Дефинирана е необходимостта от разработване на система за квалификация и преквалификация, която да интегрира академичните среди, държавната политика и специалистите в усилията за постигане на по-ефективна защита на жертвите на насилие.

Съдържанието на дисертационния труд отговаря на поставената цел на изследването, има достатъчно представителен характер като обхват на анкетиранияте специалисти и може да послужи за обосноваване на важни насоки и конкретни практически решения за преодоляване на проявите на насилие и разработване на адекватни политики и ефективни мерки за защита на жертвите на насилие.

III. Публикации, свързани с дисертационния труд

Докторантът е представил информация за 5 публикации по темата на дисертационния труд, като това са статии в научни сборници, които разглеждат важни аспекти на социалната работа в Република Косово с акцент върху етичните аспекти и върху политики, свързани с равенство на половете и защита от насилие.

Публикациите на Адиле Шачири съответстват на количественото изискване от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ "Неофит Рилски". Отразяват съществени страни от съдържанието на дисертацията и съдействат за популяризиране на резултатите от научното изследване.

IV. Автореферат

Представеният от докторанта автореферат е с обем 76 страници и коректно представя структурата, синтезира основните акценти в изследването и отразява резултатите и приносите, постигнати в дисертационния труд.

V. Бележки и препоръки

Критичните ми коментари и препоръки са както следва:

- При анализа на резултатите от анкетното проучване са използвани главно основните разпределения на отговорите на респондентите, но не са правени анализи на т.нар. кростабулации на разпределенията на отговорите

на поне два въпроса, което дава възможност за извеждането на по-специфични характеристики и изводи.

На докторантката може да бъде препоръчано да популяризира резултатите от дисертационния си труд пред отговорните институции, определящи политиките в сферата на социалната защита и да активизира публикационната си активност.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати и приноси, които илюстрират качество на изследователската работа, оригиналност в разглежданата проблематика и демонстрират уменията на докторант Адиле Шачири за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Дисертационният труд е логически и съдържателно издържано научно изследване, което отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Всичко отбелязано до тук ми дава основание да дам своята положителна оценка за качествата на дисертационния труд и постигнатите резултати и приноси и да предложа на научното жури да вземе решение за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по ПН 3.4. Социални дейности на докторант Адиле Шачири.

06.12. 2024 г.

Член на журито :

Проф. д-р Людмила Векова

OPINION

by

Prof. Lyudmila Pavlova Vekova, Ph.D
Plovdiv University "Paisiy Hilendarski"

On a dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor"
in: field of higher education 3. Social, economic and legal sciences
professional field 3.4. Social activities
scientific specialty "Organization and management of social activities"
Department of "Medical and social sciences"
Faculty of "Public health, healthcare and sports"
Southwestern University "Neofit Rilski"

**Topic: "PROJECTS OF DOMESTIC VIOLENCE AND VICTIM PROTECTION
POLICIES
IN THE REPUBLIC OF KOSOVO"**

Author: Adile Shachiri

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Maya Cholakova, Ph.D

I. General characteristics of the dissertation

Adile Shaqiri is a doctoral student in an independent form of study at the Department of "Medico-Social Sciences" of the Faculty of "Public Health, Healthcare and Sports" of the South-West University "Ne-ofit Rilski". The autobiographical reference of the doctoral student testifies to education, professional and expert training and practical experience correspond to the subject of the scientific research and the dissertation topic.

The dissertation work "**Projections of Domestic Violence and Policies for the Protection of Victims in the Republic of Kosovo**" is 158 pages long, structured in an introduction, three chapters, main conclusions, recommendations, contributions, bibliography and two appendices. The main text includes 20 figures and 6 tables. The bibliography contains 140 sources.

The dissertation represents a serious study of current issues related to domestic violence against women and children as a problem with deep cultural roots in the Republic of Kosovo and the complex of social problems related to it. The work is of a strongly theoretical-analytical and practical-applied nature. The doctoral student competently combines theoretical analysis with experimental research. The organization and stages of the scientific research work meet the requirements for this type of research. The language and style in interpreting the scientific sources and presenting the theses and concepts is clear and precise.

The theoretical research focuses on the study of domestic violence in its various dimensions and institutional frameworks at the international and local levels, on the clarification of the origin and factors determining domestic violence in the Republic of Kosovo, including the role of poverty, social exclusion and gender inequality and their interrelationship. Special attention is paid to the legal, strategic and institutional frameworks for combating this phenomenon, to the existing protection systems and social services. The empirical research is oriented towards studying the impact of policies and institutions included in the protection system on limiting and reducing cases of domestic violence.

The results of the theoretical and empirical research determine the possibility of carrying out an objective analysis of the state, organization, problems and challenges of domestic violence and, on this basis, formulating adequate recommendations regarding policies for effective protection of victims from the various forms in which it is carried out.

The topic of the dissertation "Projections of domestic violence and policies for the protection of victims in the Republic of Kosovo" is extremely relevant in connection with the need to limit any manifestations of disrespect for human dignity and violation of human rights and to build an effective system of protection and support. The relevance of the topic finds its place and expression in the goal and specific tasks set and developed in the dissertation.

The formulated goal of the dissertation - to study the projections of domestic violence in Kosovo society and the impact of social policies on reducing the number

of victims of domestic violence is a starting point for formulating significant conclusions. The tasks set are clarified through the use of appropriate research methods.

The doctoral student demonstrates very good knowledge of the issues under consideration.

In the first chapter of the dissertation, where theoretical aspects prevail, the doctoral student formulates comprehensive definitions of domestic violence, based on indicating different interpretations by researchers, international regulations and national legal regulations, and by research that includes national, regional and global contexts. The institutional mechanisms and the current social institutional framework are indicated. The scale of the spread of domestic violence internationally and nationally is clarified, the main factors determining its manifestation within the Republic of Kosovo are analyzed, and the effects of domestic violence on the behavior of victims, women and children are indicated.

The design of the empirical study, the chosen research methodology, presented in the second chapter, allow achieving the set goal and an adequate response to the tasks formulated in the dissertation.

The interpretation and analysis of the results of the theoretical review and the conducted empirical research, made in the third chapter, also reflect in-depth knowledge regarding the phenomenon of domestic violence, the factors of a global and national nature, the legal and institutional possibilities for its limitation.

Of particular interest in formulating essential conclusions and recommendations for limiting domestic violence are the results of the analysis of this phenomenon from the perspective of professionals in the field of social services in Kosovo and of interviews conducted with specialists in this field. They provide an opportunity to define important challenges and effective forms of social protection and social services oriented towards victims of violence.

The material on which the results, conclusions, assessments and contributions of the dissertation are built do not raise doubts about their authenticity and reliability as

a result of the author's conscientious research work. The research goal and objectives set in the introduction have been achieved.

The scientific self-assessment of the contributions adequately reflects the achievements of the doctoral student and I agree with the scientific contributions deduced by the author.

The dissertation presents doctoral student Adile Shachiri as an author who can organize and conduct independent scientific research (which is one of the goals of every doctoral program) and with good academic writing skills.

II. Assessment of the scientific and practical results and contributions of the dissertation work.

Confirming the stated contributions as structured and described by doctoral student Adile Shaqiri in the dissertation documentation, they can be summarized in the following directions:

1. The state of domestic violence in Kosovo is analyzed based on a theoretical overview and determination of the scales of the process.

2. The multifaceted aspects of domestic violence at the cultural, political, institutional and professional levels and their specificity in the Republic of Kosovo are examined.

3. The main factors determining the manifestations of domestic violence in the Republic of Kosovo are studied by examining the dynamics of power in the family and the gender hierarchy.

4. The need for active management of domestic violence cases is substantiated, highlighting the decisive role of key professionals in the field of social protection.

5. The need to develop a qualification and retraining system that would integrate academia, government policy and professionals in efforts to achieve more effective protection of victims of violence is defined.

The content of the dissertation meets the set goal of the study, is sufficiently representative in terms of the scope of the surveyed specialists and can serve to substantiate important guidelines and specific practical solutions for overcoming

manifestations of violence and developing adequate policies and effective measures for the protection of victims of violence.

III. Publications related to the dissertation

The doctoral candidate has presented information about 5 publications on the topic of the dissertation, which are articles in scientific collections that examine important aspects of social work in the Republic of Kosovo with an emphasis on ethical aspects and on policies related to gender equality and protection from violence.

Adile Shaqiri's publications comply with the quantitative requirement of the Internal Rules for the Development of Academic Staff at the South-West University "Neofit Rilski". They reflect essential aspects of the content of the dissertation and contribute to the popularization of the results of the scientific research.

IV. Abstract

The abstract presented by the doctoral candidate is 76 pages long and correctly presents the structure, synthesizes the main focuses of the research and reflects the results and contributions achieved in the dissertation.

V. Notes and recommendations

My critical comments and recommendations are as follows:

- In the analysis of the results of the questionnaire survey, the main distributions of the respondents' answers were mainly used, but no analyses of the so-called cross-tabulations of the distributions of the answers to at least two questions were made, which makes it possible to draw more specific characteristics and conclusions.

The doctoral student can be recommended to promote the results of her dissertation work to the responsible institutions that determine policies in the field of social protection and to intensify her publication activity.

VI. CONCLUSION

The presented dissertation contains scientific and applied scientific results and contributions that illustrate the quality of the research work, originality in the

considered issues and demonstrate the skills of doctoral student Adile Shachiri to independently conduct scientific research.

The dissertation is a logical and meaningful scientific research that meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for the Implementation of the Law.

Everything noted so far gives me reason to give my positive assessment of the quality of the dissertation and the achieved results and contributions and to propose to the scientific jury to make a decision to award the educational and scientific degree "Doctor" in PN 3.4. Social Activities to doctoral student Adile Shachiri.

06.12. 2024 г.

Jury member:

Prof. Dr. Lyudmila Vekova